

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

๒. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากประชากร ๒ กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักการศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ศึกษาเขต และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๔๐ คน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประกอบด้วยรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา รองปลัดกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา หัวหน้าเขต และผู้ช่วยหัวหน้าเขตฝ่ายการศึกษา จำนวน ๕๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารการศึกษา ๒๐๕ คน ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ๔๔ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน และโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่ควรจะเป็น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ประกอบด้วยระดับความคิดเห็น ๕ ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

และตอนที่ ๓ เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบคำถามปลายเปิด

โครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่ใช้ในการสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับกรุงเทพมหานคร ระดับเขต และระดับโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งและเก็บคืนด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และส่งทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารการศึกษา เป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นชายทั้งหมด ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี มีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป และมีอายุราชการตั้งแต่ ๒๑ ปีขึ้นไป

๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

๒.๑ โครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครในระดับกรุงเทพมหานคร

๒.๑.๑ เมื่อพิจารณาโครงสร้างในค่านองคประกอบของคณะกรรมการการศึกษา ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นด้วยกับองค์ประกอบของคณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานครตามโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ๕ ใน ๑๑ ข้อ ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม ไม่แน่ใจก็คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษาควรคัดเลือกมาจากสมาชิกสภากรุงเทพมหานครหรือไม่ ส่วนอีก ๑ ข้อ ผู้บริหารการศึกษาไม่แน่ใจ แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเห็นด้วยว่า คณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานครควรมีผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครเป็นกรรมการและเลขานุการ แต่ส่วนโครงสร้างที่

เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นควยว่า ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานครควรมีจำนวนมากกว่า ๓ คน และผู้แทนข้าราชการครูกรุงเทพมหานครที่ได้รับการเลือกตั้งควรมีจำนวนมากกว่า ๒ คน

๒.๑.๒ ในด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นควยกับโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ๒ ใน ๔ ข้อ ส่วนอีก ๒ ข้อ ผู้บริหารการศึกษาเห็นควย แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน่ใจว่า คณะกรรมการการศึกษาควรมีหน้าที่ออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบของกรุงเทพมหานคร และพิจารณาย้ายและสั่งแก้ไขการกระทำที่มิชอบของคณะกรรมการการศึกษาเขตหรือไม่ สำหรับโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม ไม่แน่ใจ ๔ ข้อ ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งศึกษาเขต แต่งตั้งหัวหน้าสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษาเขต พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร และขัดแย้งกัน ๑ ข้อ โดยผู้บริหารการศึกษาเห็นควยว่าคณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานครควรปฏิบัติกรอื่นตามที่คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) หรือตามที่สภากรุงเทพมหานครมอบหมาย แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน่ใจ

๒.๑.๓ ในด้านสายการบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นควยกับโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทั้ง ๒ ข้อ ส่วนโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันซึ่งมี ๔ ข้อ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นควย ๑ ข้อ ว่าผู้วาระราชการกรุงเทพมหานครควรบริหารการศึกษาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานคร ส่วนอีก ๓ ข้อผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นขัดแย้งกัน ได้แก่ผู้บริหารการศึกษาเห็นควยว่าสำนักการศึกษาควรเป็นผู้บังคับบัญชาศึกษาเขต และข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน่ใจ และผู้บริหารการศึกษาไม่แน

ใจว่าสำนักการศึกษาควรเป็นผู้บังคับบัญชาเฉพาะหัวหน้าสถานศึกษาที่สังกัดกรุงเทพมหานครหรือไม่ แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่เห็นด้วย

๒.๒ โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครในระดับเขต

๒.๒.๑ ในโครงสร้างคานงค้ประคอบของคณะกรรมการการศึกษา ระดับเขต ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นด้วยกับองค้ประคอบของคณะกรรมการการศึกษา กรุงเทพมหานครที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกข้อ ส่วนในโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นควยวาคณะกรรมาการการศึกษาเขตควรมีจำนวนมากกว่า ๒ คน

๒.๒.๒ ในคานงค้ประคอบของคณะกรรมการการศึกษา ระดับเขต ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นควยกับโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ๗ ข้อ และมีความเห็นแตกต่างกัน ๑ ข้อ โดยผู้บริหารการศึกษาเห็นควยวาคณะกรรมาการการศึกษาเขตควรมีอานาจหน้าที่พิจารณาย้บย้งและสั่งแก้ไขการกระทำที่มิชอบของคณะกรรมาการการศึกษาโรงเรียน แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน้ใจ ส่วนในโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม ไม่แน้ใจทั้ง ๒ ข้อ วาคณะกรรมาการการศึกษาเขตควรมีอานาจหน้าที่เสนอแนะการแตงตั้งหัวหน้าสถานศึกษาภายในเขตตอคณะกรรมาการการศึกษากรุงเทพมหานคร และควรมีอานาจหน้าที่เสนอความค้ความชอบประจำปีของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานครภายในเขตตอคณะกรรมการการศึกษากรุงเทพมหานครหรือไม่

๒.๒.๓ ในคานงค้ประคอบบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ภายในและระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นควยกับโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกข้อ ส่วนโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ซึ่งมี ๔ ข้อ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม ไม่แน้ใจ ๒ ข้อ วาหัวหน้าเขตควรมีผู้บังคับบัญชาเฉพาะหัวหน้าสถานศึกษาภายในเขต และศึกษาเขตควรมีผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูภายในเขตหรือไม่ และมีความเห็นขัดแย้งกัน ๒ ข้อ โดยผู้บริหารการศึกษาไม่แน้ใจวาหัวหน้าเขตควรมีผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูกรุงเทพมหานครภายในเขตที่ต่ำกว่าหัวหน้าสถานศึกษาเท่านั้น และงานศึกษาธิการเขตไม่ควรขึ้นตรงตอเขตแต่ควรมีขึ้นตรงตอ

สำนักการศึกษาหรือไม่ แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่เห็นด้วย

๒.๓ โครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครในระดับโรงเรียน

๒.๓.๑ ในโครงสร้างคานงประกอบของคณะกรรมการการศึกษาระดับโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นด้วยกับโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกข้อ ส่วนในโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นด้วย ๑ ข้อ ว่าผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนควรมีจำนวนมากกว่า ๕ คน และมีความเห็นขัดแย้งกัน ๑ ข้อ โดยผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยว่า ข้าราชการครู กรุงเทพมหานครที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียน ควรมีจำนวนมากกว่า ๔ คน แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตอบว่าไม่แน่ใจ

๒.๓.๒ ในคานงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนจากจำนวนคำถามซึ่งเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นด้วยหมดทุกข้อ

๒.๓.๓ ในคานงสายการบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ภายในและระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาระดับโรงเรียน ตามโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความคิดเห็นขัดแย้งกันหมดทุกข้อ คือข้อที่ ๖๕ ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยว่า โรงเรียนฝึกอาชีพและโรงเรียนส่งเสริมเคลื่อนที่ควรมีสายการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อสำนักการศึกษา แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน่ใจ และข้อที่ ๖๖ และ ๗๑ ผู้บริหารการศึกษาไม่แน่ใจว่าโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีสายการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อเขตและหัวหน้าสถานศึกษาควรบริหารการศึกษาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียน แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่เห็นด้วย ส่วนในโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันจำนวน ๒ ข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่มมีความเห็นขัดแย้งกัน ๑ ข้อโดยผู้บริหารการศึกษาไม่แน่ใจว่าโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีสายการบังคับบัญชาที่ขึ้นตรงต่อสำนักการศึกษาโดยไม่ต้องผ่านเขตแต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่เห็นด้วย และอีก ๑ ข้อผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่มไม่แน่ใจว่า

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีสายกรรมาธิการที่ขึ้นตรงต่องานศึกษาธิการเขตหรือไม่

๓. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการบริหารการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน

จากผลการวิจัยปรากฏว่าผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครมีความเห็นแตกต่างกันเกินครึ่งเล็กน้อย จากจำนวนคำถามทั้งหมด ๒๐ ข้อ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นตรงกัน ๔ ข้อ และมีความเห็นต่างกัน ๑๖ ข้อ

เรื่องผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจคือ การที่สำนักการศึกษาไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ทำให้งานด้านวิชาการไม่เจริญก้าวหน้า และทำให้โรงเรียนอาจไม่รับฟัง หรือไม่ปฏิบัติตาม หัวหน้าเขตมักมอบงานด้านการศึกษาให้แก่วัยช่วยหัวหน้าเขตมากกว่าที่จะมอบให้ศึกษาเขต การที่ศึกษาเขตมีระดับและคุณวุฒิทำควาผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของศึกษาเขต และศึกษาเขตมักไม่ค่อยสนใจงานทางด้านวิชาการ

ส่วนเรื่องผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับต่างกัน โดยผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วย แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่เห็นด้วย คือนักการศึกษาที่อยู่ในการบังคับบัญชาของนักปกครอง ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และเรื่องผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วย แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน่ใจคือ หัวหน้าเขตดูสีถ่วงงานการศึกษาเป็นเพียงงานฝาก, หัวหน้าเขตส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในงานการบริหารการศึกษา, หัวหน้าเขตมีงานอื่น ๆ มาก จึงมีเวลาบริหารการศึกษาน้อย, ครูที่มีความสามารถในงานด้านวิชาการไม่ได้รับการสนับสนุน เพราะผู้บริหารไม่เข้าใจงานการศึกษาดีพอ, เขตมักขอให้ข้าราชการครูไปทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษาอยู่เสมอ, ปัจจุบันข้าราชการครูกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งหันไปสนใจงานที่เป็นนโยบายของ เขตมากกว่า

งานทางด้านการศึกษา, งานศึกษาธิการ เขตมณฑลอุดรไม่พอจึงทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ, หัวหน้าเขตมณฑลอุดรที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษาให้ศึกษาเขตปฏิบัติอยู่เสมอ และกรมแพทยสาธารณสุขออกกระเียนว่าควยการบริหารการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อลดแรงกดดันที่ข้าราชการครูกรมแพทยสาธารณสุขบางคนต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร เช่นเดียวกับของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการบริหารการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน ในแบบสอบถามปลายเปิด ปัญหาที่ผู้ตอบโดยมีความถี่มากที่สุด และรองลงมา ได้แก่ เขตมณฑลเรียกครูไปปฏิบัติงานอื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานทางด้านการศึกษาอยู่เสมอ เกิดความสับสนในสายการบังคับบัญชาระหว่างสำนักการศึกษาและเขตจนทำให้โรงเรียนเกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน ส่วนผู้ตอบที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาตอบ ปรากฏว่าไม่มีปัญหาใ้มีผู้ตอบมากกว่า ๑ คนเลย สำหรับปัญหาที่ผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความเห็นตรงกันคือ เกิดความสับสนในสายการบังคับบัญชาระหว่างสำนักการศึกษาและเขต จนทำให้โรงเรียนเกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน และครูรุ่นใหม่ขาดความสำนึกและไม่มีวิญญานของความเป็นครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ กรุงเทพมหานครเป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี มีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป และมีอายุราชการตั้งแต่ ๒๑ ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริ สระพันธุ์ และสมพงษ์ จิตระดับ^๒ ซึ่งพบว่าผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง และมีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นทั้งในระดับกรุงเทพมหานคร ระดับเขต และระดับโรงเรียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันไปในด้านเห็นด้วยกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในโครงสร้างของกรุงเทพมหานครที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ผลปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความคิดเห็นไปในทางไม่แน่ใจ และมีความคิดเห็นขัดแย้งกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาในระดับกรุงเทพมหานคร และระดับเขต และกันสายการบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ภายในและระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับกรุงเทพมหานคร ระดับเขต และระดับโรงเรียน สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความคิดเห็นดังกล่าวพอที่จะสรุปและอภิปรายตามความหมายของโครงสร้างการบริหารได้ดังนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

ศิริ สระพันธุ์, "ระบบบริหารการศึกษาของเทศบาลกรุงเทพ" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒

^๒ สมพงษ์ จิตระดับ, "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กทม. ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑.

๑. ในก้นของประกอบของคณะกรรมการการศึกษาของกรุงเทพมหานครทั้งในระดับกรุงเทพมหานคร ระดับเขต และระดับโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันไปในทางเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบดังกล่าวได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำเรียกร้องของข้าราชการครูกรุงเทพมหานครบางกลุ่มจนมีลักษณะคล้ายคลึงกับองค์ประกอบของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกลุ่มบุคคล จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบดังกล่าวมีบุคคลจากหลายสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เข้ามาเป็นคณะกรรมการ

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษา ทั้งในระดับกรุงเทพมหานคร ระดับเขต และระดับโรงเรียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นสมควรให้เพิ่มจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิให้มากขึ้นกว่าเดิม อาจเป็นเพราะทั้งเขตและโรงเรียนต่างก็คาดหวังว่าจะให้ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวมาช่วยเหลือเขตและโรงเรียนในเรื่องวัสดุและการเงินมากกว่าที่จะขอค่าปรึกษา จากข้อมูลที่ปรากฏพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มักจะคัดเลือกมาจากผู้ที่มิรู้ฐานะทางเศรษฐกิจดี และนอกจากนี้ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนที่เคยใช้เคยได้กระทำให้โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จำนวน ๔ - ๑๕ คน เมื่อโรงเรียนต้องเปลี่ยนมาใช้จำนวนคณะกรรมการการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งกำหนดจำนวนคณะกรรมการการศึกษาไว้ตายตัวและมีจำนวนน้อยลงกว่าเดิม จึงทำให้โรงเรียนเกิดปัญหาในการที่จะคัดเลือกกรรมการการศึกษาบางคนซึ่งเป็นอยู่เดิมออก และทำให้โรงเรียนมีบุคลากรที่จะมาให้การช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนน้อยลงไปด้วย และนอกจากนี้การกำหนดให้ทุกโรงเรียนมีจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิเท่ากันหมด อาจเป็นอุปสรรคสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีบุคลากรมาก และมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กได้ ส่วนเรื่องผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นอยู่ในระดับที่ต่างกัน โดยผู้

บริหารการศึกษาเห็นด้วย แต่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาไม่แน่ใจว่า ข้าราชการครูกรุงเทพมหานครที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนควรมีจำนวนมากกว่า ๔ คน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าไม่ควรจะกำหนดจำนวนตายตัว แต่ควรจะให้มีการยืดหยุ่นได้ตามจำนวนครูในโรงเรียน หรือตามขนาดของโรงเรียน แต่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาอาจมองในแง่ของการปรึกษาหารือ ซึ่งถ้ามีจำนวนคณะกรรมการศึกษามากเกินไป ย่อมจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานได้ ส่วนเรื่องที่ยุติชอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่มไม่แน่ใจว่าผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการศึกษาของกรุงเทพมหานครควรได้รับการคัดเลือกมาจากสมาชิกสภากรุงเทพมหานครหรือไม่ อาจเนื่องมาจากไม่แน่ใจว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในปัจจุบันซึ่งได้มาด้วยการแต่งตั้งจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม

๒. ในด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาทั้งในระดับกรุงเทพมหานคร ระดับเขต และระดับโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องไปในทางเห็นด้วยกับอำนาจหน้าที่ตามโครงสร้างที่ ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในระดับโรงเรียน ซึ่งผู้ตอบเห็นด้วยกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาทุกข้อ อาจเนื่องจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติที่ ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งกรุงเทพมหานครได้รับปรุงตามคำเรียกร้องของข้าราชการครูบางกลุ่ม จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมคืออยู่แล้ว และนอกจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาจยังไม่แน่ใจว่าอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติปฏิบัติอยู่จะเป็นผลดีหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องใหม่และเรื่องที่ยุติชอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม ไม่แน่ใจก็คือ การให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการศึกษาแต่งตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่ง ออกระเบียบเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และพิจารณาความดีความชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอำนาจหน้าที่ดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อขวัญและการปฏิบัติงานมาก และเป็นเรื่องที่กรุงเทพมหานครยังไม่เคยให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการการศึกษาในเรื่องดังกล่าว นอกจากนั้นการเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการการศึกษาในระดับต่าง ๆ ก็ทำไปอย่างไร้วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งอาจทำให้ไม่ใคร่บุคคล

ทัศนคติความรู้ความสามารถ และมีความตั้งใจจริงเข้ามาเป็นคณะกรรมการ เพราะเป็นที่
 ทราบว่าแม่จะได้รับการคัดเลือกเข้าไปเป็นกรรมการ ก็อาจจะไม่มีบทบาทมากนัก ขณะที่
 กำลังทำการวิจัยเรื่องนี้ก็ปรากฏว่ายังไม่เคยมีเซตใด เรียกประชุมคณะกรรมการการศึกษา
 เขตเลย การคัดเลือกจึงเป็นเพียงการทำไปเพื่อให้ครบกระบวนการตามโครงสร้างการ
 บริหารการศึกษาเท่านั้น ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเอง
 ก็มีอุปสรรคและปัญหาเกิดขึ้นจากการที่ให้คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพิจารณา
 ความดีความชอบ ซึ่งปรากฏเป็นข่าวทางหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ตอบแบบสอบถาม
 อาจไม่แน่ใจว่า คณะกรรมการการศึกษาจะสามารถปฏิบัติหน้าที่สำคัญที่กล่าวไว้ข้างต
 อย่างใดลงได้

๓. ในด้านสายการบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ในระดับกรุงเทพมหานคร
 ระดับเขต และระดับโรงเรียน เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุง
 เทพมหานครที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและในโครงสร้างที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน ผลการ
 วิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นด้วยกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาใน
 ระดับกรุงเทพมหานคร และระดับเขตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ อาจเนื่องมาจาก
 เห็นว่าอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นมักจะมีสาเหตุเนื่องมาจากตัวบุคคลปฏิบัติงานมากกว่า
 จะเกิดจากโครงสร้างการบริหารที่ใช้ปฏิบัติอยู่ ส่วนในโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจาก
 ปัจจุบัน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นขัดแย้งกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งในเรื่อง
 สายการบังคับบัญชาจากสำนักการศึกษามายังเขต และจากเขตมาโรงเรียน เช่นงานศึกษา
 ธิการเขตและโรงเรียนควรมีสายการบังคับบัญชาที่ขึ้นตรงต่อสำนักการศึกษาหรือเขต เหตุ
 ที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นขัดแย้ง อาจเนื่องมาจากปัญหาการบริหารงาน
 ในระดับเขตเป็นส่วนใหญ่ คือถ้าเซตใดหัวหน้าเขต หรือ ผู้ช่วยหัวหน้าเขตฝ่ายการศึกษา
 ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา หรือไม่มีเวลา หรือไม่ยอมกระจาย
 งานมาให้ศึกษาเขตปฏิบัติหน้าที่แทน ก็ย่อมจะทำให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในการปฏิบัติงาน
 ได้ และนอกจากนี้บางเขตก็ยังมีภาระงานที่ไปทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวกับงานทางด้านการศึกษา
 อยู่อายุเสมอ ซึ่งย่อมทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่หัวหน้าสถานศึกษาเกิดความ

ไม่แน่ใจว่า งานศึกษาธิการ เขตและโรงเรียนควรขึ้นตรงต่อเขตต่อไปหรือไม่ และถ้าจะให้โรงเรียนไปขึ้นตรงต่อศึกษาเขตและสำนักการศึกษา ก็ไม่แน่ใจว่าจะเป็นผลดีต่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะศึกษาเขตบางเขตยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา และมีอุปสรรคการณและชั้นเงิน เคื่อนค่ากว่าผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งอยู่ ส่วนจะให้โรงเรียนไปขึ้นตรงต่อสำนักการศึกษา ก็ไม่แน่ใจว่าสำนักการศึกษาจะทราบและเข้าใจถึงอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เข้าเขต และอาจบริหารงานไม่สะดวกรวดเร็วเท่าเขตก็เป็นได้ ทั้งนี้เพราะสำนักการศึกษาอยู่ห่างไกลโรงเรียน และมีโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบถึง ๘๒๐ โรงเรียน ซึ่งอยู่กระจัดกระจายทั่วทั้ง ๒๔ เขต

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างการบริหารการศึกษาในระดับโรงเรียนทั้งในปัจจุบันและที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความเห็นขัดแย้งกันทุกข้อ อาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม เกิดความสับสนในสายการบังคับบัญชา โดยไม่รู้ว่าหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานปฏิบัติ สำนักศึกษานั้นถึงแม้ว่าจะเป็นหน่วยงานที่ปรึกษาที่ทำหน้าที่ทางคำปรึกษาการก็ตาม แต่ก็มีอำนาจแฝงในเชิงบริหารอยู่หลายเรื่อง เช่นอำนาจในการเสนอแต่งตั้งโยกย้ายหัวหน้าสถานศึกษาและข้าราชการครูภายในเขต พิจารณาเสนอจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา และจัดสรรข้อวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน เป็นต้น ควดยเหตุนี้จึงทำให้ผู้บริหารการศึกษามีความเห็นไปในทางไม่แน่ใจว่าโรงเรียนควรขึ้นตรงต่อสำนักการศึกษาหรือควรขึ้นตรงต่อเขต

ส่วนเหตุผลทางคานวณ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่เห็นควยกับโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน อาจเนื่องมาจาก เห็นว่าสายการบังคับบัญชาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เหมาะสมก็อยู่แล้ว โดยมีสำนักการศึกษาปฏิบัติงานทางคำปรึกษา และมีนักปกครอง เป็นฝ่ายบริหาร และนอกจากนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาก็เห็นว่าเขตจำเป็นต้องอาศัยกำลังจากข้าราชการครูช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของเขตอยู่ ซึ่งถาเขตไม่มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการครูภายในเขตเสียแล้ว ย่อมจะทำให้การบริหารงานภายในเขตเกิดอุปสรรคและปัญหา

เพราะโรงเรียนหรือข้าราชการครูภายในเขตอาจไม่รับฟังหรือไม่ปฏิบัติตามที่เขตสั่งหรือขอความร่วมมือได้ และถ้าพิจารณาทางด้านการกระจายอำนาจ ก็เป็นการเหมาะสมเพราะเป็นการกระจายอำนาจจากกรุงเทพมหานครมาสู่เขต และจากเขตมาสู่โรงเรียน โดยมีสำนักการศึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางด้านการวิชาการและวางแผนการศึกษา

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับเขต ก็มักจะเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างศึกษาเขตกับหัวหน้าเขต และผู้ช่วยหัวหน้าเขตฝ่ายการศึกษา เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเรื่องของบุคคล จึงพบเสมอว่าถ้าเขตใดมีการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษามายังศึกษาเขต และศึกษาเขตก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษาเป็นอย่างดี และสามารถประสานงานกับหัวหน้าเขต และผู้ช่วยหัวหน้าเขตฝ่ายการศึกษาได้ ก็จะทำกรจัดการศึกษาของเขตนั้น ๆ เจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพได้ คอยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงสายการบังคับบัญชาจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความคิดเห็นขัดแย้งกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในเรื่อง

๑. ผู้บริหารการศึกษาเห็นควยว่า หัวหน้าเขตมีภูมิลักงานการศึกษาเป็นเพียงงานฝาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากงานหลักของหัวหน้าเขต คือการให้บริการแก่ประชาชนภายในเขต หัวหน้าเขตจึงมีภารกิจที่จะต้องดูแลรับผิดชอบมากมายหลายเรื่อง มีทั้งงานที่ต้องให้บริการแก่ประชาชนที่เขต เช่นงานทะเบียน งานโยธา งานรักษาความสะอาด เป็นต้น และงานที่ต้องออกไปบริการช่วยเหลือประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ ภายในเขต จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะมาบริหารการศึกษา และนอกจากนี้งานทางด้านการศึกษาก็เป็นงานที่จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเฉพาะเรื่อง โดยเฉพาะผู้ที่บริหารการศึกษาได้อย่างดีและมี

ประสิทธิภาพ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร วิธีสอน การจัดการเรียนการสอน และกฎระเบียบผล เป็นอย่างดี จึงจะสามารถบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ ส่วนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่สนใจในเรื่องนี้อาจเนื่องมาจากมองงานทางด้านการศึกษาเป็นเสมือนงานหนึ่งที่อยู่ในเขต เช่นเดียวกับงานทะเบียน งานโยธา หรืองานรักษาความสะอาด และเมื่อใดกระจายอำนาจมาให้ศึกษาเขตแล้วก็เข้าใจว่า ศึกษาเขตคงจะปฏิบัติงานไปได้อย่างราบรื่น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ศึกษาเขตต้องพบกับอุปสรรคและปัญหาหลายด้าน เพราะศึกษาเขตไม่มีอำนาจบังคับบัญชาผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู จะมีก็แต่อำนาจแฝงที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าเขตเท่านั้น จึงอาจทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูไม่รับฟังหรือไม่ปฏิบัติตามที่เขตสั่งหรือขอร้องก็ได้ ทำให้ศึกษาเขตบางเขตหันไปทำแต่งงานราชการเพียงอย่างเดียว โรงเรียนจึงขาดผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการศึกษาในระดับเขต มาให้การแนะนำช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างใกล้ชิด

๒. ผู้บริหารการศึกษาเห็นควยว่า หัวหน้าเขตส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งอาจเนื่องมาจากเห็นว่าหัวหน้าเขตบางเขตไม่อาจที่จะให้การนิเทศหรือแนะนำช่วยเหลือโรงเรียนทางด้านวิชาการได้ และนอกจากนี้การตรวจเยี่ยมโรงเรียนของหัวหน้าเขตก็มักจะให้ความสำคัญทางด้านอาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่างานทางด้านวิชาการ จึงทำให้ผู้บริหารการศึกษามีความเห็นดังกล่าว ส่วนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความเห็นที่ไม่แน่ใจ อาจเป็นเพราะว่ายังไม่แน่ใจว่ากรมบริหารการศึกษารอบคอบในเรื่องใดบ้าง และหัวหน้าเขตจะต้องมีความรู้ความเข้าใจทางด้านการบริหารการศึกษาในระดับใด

๓. ผู้บริหารการศึกษาเห็นควย แลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน่ใจว่าหัวหน้าเขตมีงานด้านอื่น ๆ มาก จึงมีเวลาบริหารการศึกษาน้อยกว่าที่ควร ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๒ กลุ่ม มีความคาดหวังในเรื่องเวลาที่จะมาบริหารการศึกษาต่างกัน โดยผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันหัวหน้าเขตมีเวลาที่จะบริหารการศึกษาน้อยเกินไป

แต่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเห็นว่า การใช้เวลาของหัวหน้าเขตในการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันเหมาะสมแล้ว

๔. ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยว่าการที่นักการศึกษาอยู่ในการบังคับบัญชาของนักปกครอง ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน อาจเป็นเพราะผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า งานทางด้านการศึกษาคืองานที่สำคัญ จำเป็นจะต้องอาศัยผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมในชั้นบังคับบัญชามาทำหน้าที่ การที่จะให้ผู้ที่ฝึกฝนอบรมในสาขาอื่นมาเป็นผู้บังคับบัญชาอาจทำให้การมองปัญหาและการเห็นความสำคัญของสิ่งที่จำเป็นต่อการให้การศึกษาไม่ตรงกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้ง และทำให้บุคคลในสายการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจ นอกจากนี้ในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่จะเข้ามาบริหารการศึกษาในระดับสูง ก็มักจะพิจารณาแต่งตั้งเฉพาะบุคคลที่มาจากสายการปกครอง จึงอาจทำให้นักการศึกษารู้สึกว่าสายงานที่ตนปฏิบัติอยู่ไม่มีโอกาสที่จะก้าวขึ้นไปสู่ตำแหน่งที่สูงที่สุดทางด้านการศึกษาได้ จึงทำให้มีนักการศึกษาบางคนขอโอนไปอยู่สายงานปกครอง และสายงานอื่น ๆ อยู่เสมอ อีกประการหนึ่งดังได้กล่าวไว้ในข้อ ๒ ว่าผู้บริหารการศึกษาเองก็มีความเห็นเกี่ยวกับหัวหน้าเขตซึ่งเป็นนักปกครองว่าเป็นผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งการขาดศรัทธาในผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้อยู่ในบังคับบัญชาขาดขวัญและกำลังใจ ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อาจมองในแง่ของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและเห็นว่าข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ก็จัดเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นประเภทหนึ่ง จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนักปกครอง.

๕. ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยว่า ครูที่มีความรู้ความสามารถในงานด้านวิชา ✓ การไม่ได้รับการสนับสนุน เพราะผู้บริหารไม่เข้าใจในงานด้านการศึกษาอย่างเพียงพอ เขตมักจะขอให้ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ไปทำงานที่ไม่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษาอยู่เสมอ และปัจจุบันข้าราชการครูกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งหันไปสนใจงานที่เป็นนโยบายของเขตมากกว่างานทางด้านการศึกษา เหตุผลทางด้านเขตอาจเนื่องมาจากข้าราชการครูเป็น

บุคคลที่อยู่ใกล้ชีพประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ปกครองนักเรียนภายในเขต จึงมีความสนิทสนมกับประชาชนมากกว่าข้าราชการเขตประเภทอื่น ๆ ประกอบกับข้าราชการครูมีความรู้ความสามารถในงานที่เขาคงต้องปฏิบัติ คอยเห็นเมื่อเขาคงจะมีกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่จะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนภายในเขต จึงมักจะให้ข้าราชการครูไปช่วยเหลือกิจกรรมนั้น ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้ครูส่วนหนึ่งถึงต้องเรียนเพื่อไปช่วยเหลือเขตในกิจกรรมต่าง ๆ ของเขต เมื่อนานไปครูประเภทนี้ก็จะไม่สนใจงานทางค่านวิชาการแต่กลับไม่สนใจงานทางค่านนโยบายของเขตแทน ทุกครั้งที่เขตมีกิจกรรมใด ๆ ก็มักจะเสนอตัวขอเข้าไปร่วมกิจกรรมนั้น ๆ คอยเสมอ ทั้งห้องเรียนให้เป็นภาระแก่ครูคนอื่น ๆ เป็นประจำ ก่อให้เกิดปัญหาต่อการบริหารงานภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขอะไรได้เพราะเป็นนโยบายของเขตจึงส่งผลให้งานทางค่านวิชาการไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร และนอกจากนี้การพิจารณาความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่ง ข้าราชการครูที่มีโอกาสได้ช่วยเหลืองานของ เขตก็มักจะได้รับการพิจารณาอยู่เสมอ เพราะเป็นผู้ที่เขารู้จักและเห็นความสามารถ ส่วนคนที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความเห็นไม่แน่ใจในเรื่องดังกล่าว อาจเป็นเพราะเห็นว่าการทำงานของคุณในปัจจุบันนั้นเหมาะสมกับความจำเป็น และไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามที่ระบุไว้

๖. ผู้บริหารการศึกษาเห็นควยว่า งานศึกษาศึกษาธิการเขตมีบุคลากรไม่เพียงพอ จึงทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันหลายเขตยังมีการขอขืมข้าราชการครูจากโรงเรียนมาช่วยงานที่เขต เนื่องจากกรุงเทพมหานครกำหนดตำแหน่งให้มีเจ้าหน้าที่ประจำงานศึกษาศึกษาธิการน้อย และนอกจากนี้งานศึกษาศึกษาธิการเขตยังขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางค่านวิชาการ โดยเฉพาะที่จะคอยช่วยเหลือศึกษาเขต จึงทำให้ศึกษาเขตขาดที่ปรึกษาและขาดบุคลากรที่จะบริการครูในงานค่านวิชาการ จึงทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ ส่วนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไม่แน่ใจในเรื่องดังกล่าว อาจเป็นเพราะมอง การปฏิบัติงานของงานศึกษาศึกษาธิการเขตในแง่ของ การบริการครูทางค่านธุรการมากกว่าการบริการทางค่านวิชาการและการนิเทศ และเมื่อได้ขอยืมตัวข้าราชการครูมาช่วยงานที่

งานศึกษาธิการเขตแล้ว ปัญหาเรื่องบุคลากรไม่พอและบุคลากรขาดประสิทธิภาพก็น่าจะต้อง
หมดไป

๓. ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่า กรุงเทพมหานครขอระเบียบว่าด้วยการ
บริหารการศึกษาที่อยู่ในปัจจุบัน เพื่อลดแรงกดดันที่ข้าราชการครูบางคนต้องมีส่วนร่วม
ในการบริหารเช่นเดียวกับรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะว่าหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้โครงสร้างการบริหารการประถมศึกษาที่เป็น
อยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งมีผลให้เกิดการบริหารการศึกษาในรูปแบบบุคคล และมีผู้แทนข้าราชการครู
เข้าไปร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการระดับต่าง ๆ ข้าราชการครูกรุงเทพมหานครหลาย
กลุ่มก็ได้มีการเคลื่อนไหว บางแห่งถึงกับมีการนัดประชุมและออกแถลงการณ์เพื่อเรียกร้องให้
กรุงเทพมหานครปรับปรุงโครงสร้างใหม่ และในการประชุมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาของ
กรุงเทพมหานครสมัยนั้น ก็มีการอภิปรายถึงเรื่องดังกล่าวด้วย ส่วนผู้เกี่ยวข้องกับตัวการ
ศึกษาไม่แน่ใจ อาจเนื่องมาจากเห็นว่า ผู้บริหารในระดับสูงของกรุงเทพมหานครมีความเห็น
ว่าควรจะได้มีการออกระเบียบว่าด้วยโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
อยู่แล้ว ไม่ว่าจะมีการเรียกร้องจากข้าราชการครูกรุงเทพมหานครหรือไม่ก็ตาม

ข้อเสนอเพื่อให้นำไปใช้

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างการ
บริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครดังนี้

๑. จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
ของกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นขัดแย้งกันหลายเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องอำนาจหน้าที่
ของคณะกรรมการการศึกษา สายการบังคับบัญชาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและปัญหาอุป
สรรคในการปฏิบัติงาน หากจะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุง
เทพมหานคร จึงควรนำประเด็นที่มีความขัดแย้งกันเหล่านี้มาประกอบการพิจารณา และใน
บางประเด็นอาจมีความจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมในแนวลึก เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

ในสภาพและสาเหตุของความขัดแย้งให้มากยิ่งขึ้น

๒. กรุงเทพมหานครและเขตต่าง ๆ ควรจะได้ใช้ประโยชน์จากคณะกรรมการการศึกษาในระดับต่าง ๆ อย่างจริงจัง ไม่ควรแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น ๆ ขึ้นมาทำหน้าที่แทน เช่น ศูนย์วิชาการของเขต หรือคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยประธานกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น ควรจะได้มีการกำหนดงานของคณะกรรมการการศึกษาไว้ให้ละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของผู้ที่จะเข้ามาเป็นกรรมการให้เหมาะสมกับตำแหน่ง รวมทั้งกำหนดวิธีการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยและควรจะมีการประชาสัมพันธ์ใหญ่เกี่ยวกับของทุก ๆ ฝ่ายให้ทราบ เพื่อการเลือกตั้งจะได้เป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และเพื่อจะได้คนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นคณะกรรมการ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และนอกจากนี้ควรจะได้มีการพัฒนาโดยการอบรม หรือส่งมาคณะกรรมการการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากคณะกรรมการการศึกษาอย่างถูกต้องตามระเบียบของการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครอย่างแท้จริงตลอดไป

๓. การปฏิบัติงานของสำนักการศึกษาควรเน้นหนักไปในงานด้านวิชาการให้มากเป็นพิเศษ ส่วนงานอื่น ๆ เช่น งานธุรการ การเงิน หรืองานบริหารบุคคล ควรเป็นไปเพื่อเป็นการสนับสนุนงานทางวิชาการเท่านั้น

๔. ควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าเขต และศึกษาเขตให้ชัดเจน เพื่อจะได้คัดเลือกบุคคลได้อย่างเหมาะสมกับงาน และควรจัดให้มีการพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในงานด้านวิชาการพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้องครบถ้วน และนอกจากนี้ควรมีการกระจายงานต่าง ๆ มาให้เขตและศึกษาเขตให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และจะได้ไม่เกิดความสับสนในสายการบังคับบัญชา

ขอเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้คือ

๑. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครในแนวลึก เฉพาะในส่วนที่มีความคิดเห็นขัดแย้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและสาเหตุของความขัดแย้ง เพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครต่อไป

๒. ศึกษาความคิดเห็นของบุคคลกลุ่มอื่น ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เช่น ศึกษานิเทศก์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายให้การสนับสนุนการศึกษา และข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอน เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งจากกลุ่มผู้บริหารการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ไต่วิจัยไปแล้ว และกลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนทางการเงิน การศึกษา และกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารการศึกษา

๓. ศึกษาในแนวลึกว่า สายการบังคับบัญชาที่กำหนดให้โรงเรียนชั้นตรงต่อเขตนั้น ทำให้งานทางด้านวิชาการไม่เจริญก้าวหน้าจริงหรือไม่ ลักษณะและสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเป็นอย่างไร เพื่อจะได้แนวทางในการแก้ปัญหา

๔. ศึกษาในแนวลึกว่า การที่นักการศึกษาต้องอยู่ใต้การบังคับบัญชาของนักปกครองนั้น ทำให้ครูชาควัวและกำลังใจและมีผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษาจริงหรือไม่ เพราะข้อมูลในเรื่องนี้ปรากฏขึ้นบ่อยครั้ง แต่ยังไม่มีการศึกษาถึงปัญหาที่แท้จริงว่ามีปัญหาจริงหรือไม่ สาเหตุเกิดจากอะไร การแก้ปัญหาก็ยังไม่อาจทำได้ถูกต้อง ชัดเจน